

Hinduismen en annerledes religion

Generelt om Hinduismen

Indernes nasjonalreligion hinduismen, kalles *santana dharma* av inderne selv. Den har 400 millioner tilhengere. Den er en av våre eldste verdensreligioner og ble til allerede 2500 år f.Kr, og du kan finne deler av denne religionen i mange andre religioner som f.eks Buddhismen. Likevel er den ganske forskjellig fra alle andre religioner på grunn av at den tillater så mye. Den er mest utbredt i India og nabolandene der den oppstod. Den er hele tiden under forandring, men den fortsetter å være den samme. Religionen er dessuten svært sammensatt, og legger vekt på frelse, indre frigjøring, og de plikter menneskene har ovenfor hverandre.

Hinduismen blir av mange ofte beskrevet som en tolerant religion. Årsaken kan være at det er en sammenheng mellom den hinduistiske tanke om at religioner i virkeligheten uttrykker den samme sannhet, fører til samme mål, og den frihet man har til å uttrykke det ubeskrivelige gjennom de mange gudsforestillingerne. Til tross for at mangfoldigheten nettopp er det karakteristiske ved Hinduismen, er det likevel mulig å peke på noen fremtredende elementer, som skiller den fra de andre store religionene. Den har ingen bestemt religionsstifter, intet felles religiøst overhode og er ikke organisert som kirke. Den har heller ingen teologi, og mangler dogme (kirkelig trossetning om jomfrufødselen) og trosbekjennelser.

Hinduismens opprinnelse

Religionen som dagens hinduer praktiserer utviklet spesielt seg i det første årtusen. Røttene strekker seg tilbake til den strålende sivilisasjonen som blomstret i Inusdalen fra ca 2500 til 1700 f.vt. De ariske folkeslagene som invaderte den nordvestlige delen av India rundt år 1500 f.vt tok noen av trosfragmentene og skikkene til folket i Inusdalen opp i sin egen religion.

De **ariske** eller **indoeuropeiske** nykommerne var et høyreist folkeferd med lys hud. Man tror de emigrerte fra Sentral-Asia rundt 2000 f.vt. En gruppe slo seg ned i den nordlige delen av Hellas, og en annen i Iran. De som sannsynligvis hadde skilt lag med resten av den iranske grenen, nådde India. De snakket tidlig en form for skriftspråk, og de organiserte seg i stammer som var delt inn i beslektede familier. Stamme hadde også en leder, høvdingen, og folk som var delt inn i grupper etter yrke og funksjon.

Ariernes tro og måten de praktiserte sin religion på en viss tid etter at de hadde slått seg ned i India, er kjent fra de hellige tekstene som kalles **vedaer**. (Veda betyr kunnskap.) I vedaene fremgår det at arierne var krigerske og lite siviliserte.

Opprinnelig var arierne jegere, og drev med kvegdrift. Etter at de kom til India ble de jordbrukere, og begynte å tilbe guder. En viktig gud var «**Aditi**», moder gudinnen. De hadde også en offergud, en ildgud, en himmelgud, en stormgud, en værgud, en gud for kvegene, ei jordgudinne, en solgud, en herre over **vannene**, og en plante guddom.

Mange av gudene var etter påvirkning fra Indusfolket, og det var sannsynligvis ideen om rituell renhet. Innen år 1000 f.vt var den ariske kulturen blitt den dominerende i Nord-India.

Kastesystemet & Sjelevandring

I Hinduismen finnes det **kaster**. De stammer egentlig fra den ariske kulturen. Man blir **hindu** ved å bli født inn i en hindu-kaste. En kaste er en rang som er gitt et menneske allerede fra det er født. D.v.s at det er bestemt på forhånd hvilken kaste du blir å tilhøre. Noen tilhører finere kaster andre er **kasteløse**. Folk av finere kaste skal ikke hjelpe folk av lav kaste, fordi de tror at det er deres egen skyld at de er havnet i den kasten de har havnet i. At en har havnet i en fattig kaste skyldes at personen har gjort noe galt i det forrige liv, tror de.

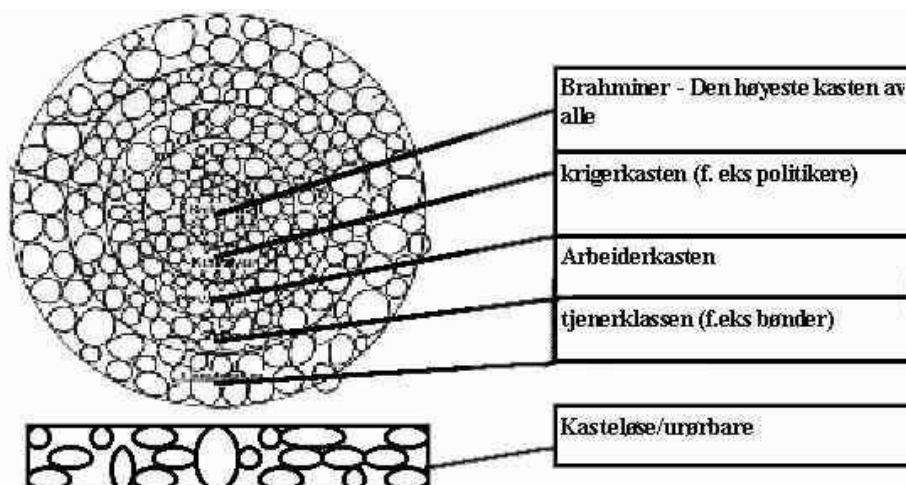
De med fine kaster komme i kontakt med slaktere. Da blir de regnet som **urene**. Det er klare regler for det sosiale liv mellom kastene. Det viktigste er spiseregler og inngåelse av ekteskap. At en av høy rang gifter seg med en av lav rang er en katastrofe! Inndelingen er ikke bare et sosialt siktepunkt, men også en religiøst begrunnet. Hvis man gjorde noe ulovlig ble man kastet ut av sin kaste. Man ble kaste løs, altså paria. **Kastesystemet ble avskaffet i 1947**, men diskriminering holder fortsatt stand på den indiske landsbygda, hvor 70% av befolkningen bor.

Først var det bare fire kaster: **Prestekasten, krigerkaste, arbeiderkaste, og tjenerkaste**. Ved århundreskiftet fantes det **3000** forskjellige kaster i India. I følge **Bhagavad Gitan**, en av de mange hellige bøkene, består verden av to ting materie og sjel. Materien består av:

Sattva, det lyse, lette, og strålende.

Rajas, det utrolige, og lidenskaper.

Tamas, det formørkede, trege, og hemmede.

Likevekt mellom disse materiene prøver man å få i Hinduismen. Før verden ble til, var det sånn. Likevekt kan man få til ved å oppfylle sin samfunnsplikt, som ofte er satt til den kaste man er i, ved handling og åndelige øvelser. Selv om en persons **kastestatus** ikke kan endres i ens egen livstid, kan man flyttes til en annen kaste gjennom fremtidig **gjenfødelse**. Dette avgjøres av individets handlinger. Hinduene tror at virkningene av ens handlinger han eller hennes sjel (**athman**) til det lange, men ikke endeløse kretsløpet av fødsel, død og gjenfødelse som kalles **samsara**.

Alle sjeler kan i løpet noen liv, nå målet, dvs. frigjøring (**moksha**), og bryte kretsløpet av samsara. I livet bygger en altså opp en **karma** som bestemmer hva det neste livet skal bli. En hindu blir på denne måten ansvarlig for hva han eller hun bli gjenfødt som i det neste livet. Dette er en sterk drivkraft til å leve et godt liv, og ta vare på seg selv. Lidelse er straffen for et tidligere dårlig liv. **Det er derfor noen hinduer «aksepterer» at noen har det vondt og vanskelig.**

Mahatma Gandhi og Hinduismen

Det er vanskelig å skrive om hinduismen uten å nevne **Mahatma Gandhi**. Mohandas Karachand Gandhi var den første **pasifisten**. Han ble kastet i fengsel flere ganger i løpet av 78 årige liv. De fleste gangene fordi han drev på med sivil ulydighet. Han trosset loven på de punkter som han mente var urettferdig. Gandhi ble æret av sitt folk som Mahatma, den storsjelede. «For å få se den universielle og alt gjennomtrengende Sannhetens Ånd ansikt til ansikt, må en kunne elske det ringeste i skapelsen som seg selv.»

Han sa dette og forvandlet dermed det hinduistiske idealet **ashimsa** til en til en politisk og sosial lære. Tusenvis av hinduer tok imot budskapet hans leste fra de hellige skriftene, fordømte uetiske seder og skikkelser.

De millioner **kasteløse** var for ham **harijanere** (Guds barn), men nå foretrekker de å kalle seg **dalit**. Takket være Gandhis utrettelige anstrengelser ble «urørbarhet-begrepet» forbudt i Indias grunnlov. I dag blir de kasteløse tildelt stillinger, stipender osv.

Hinduismens gudar

For mange hinduer er Gud ikke far, men mor! For millioner av hinduer er den høyeste guddom et kvinnelig vesen. Dette er likevel en slags upersonlig gudskraft, for selv bak den mektigste guddom finnes det «en altgjennomstrømmende kraft», en virkelighet som hverken ord eller bilder kan beskrive.

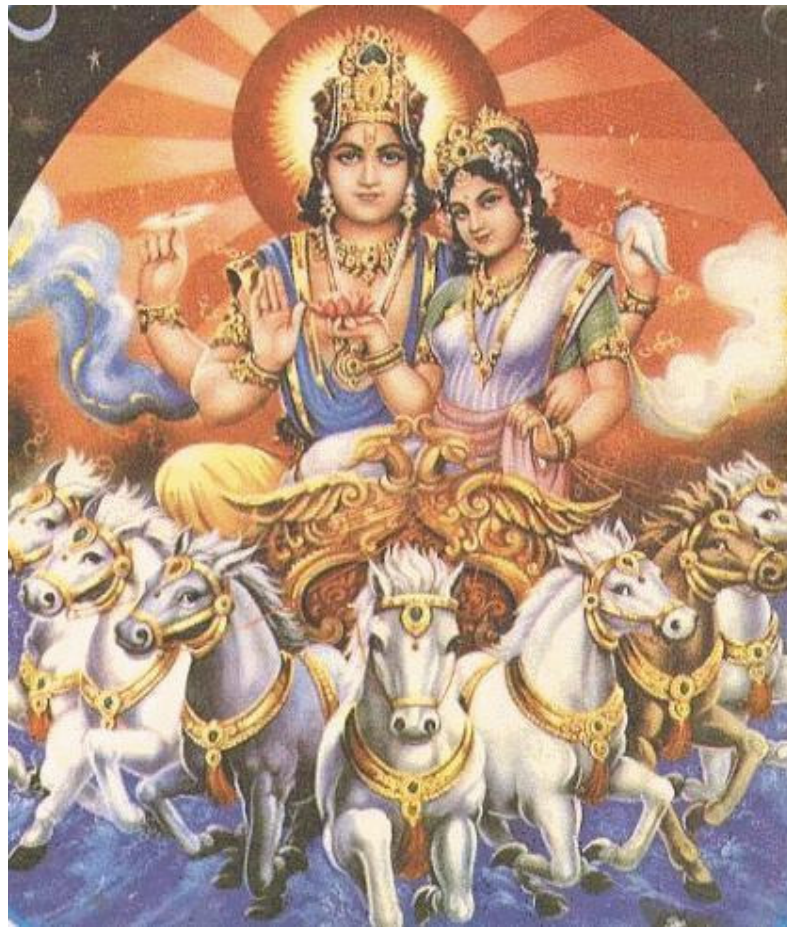
Som edderkoppen veve sitt nett, eller gnistene fly fra bålet, slik strømmer alle krefter, alle verdener, alle guddommer, alle vesener fra det ene Selv. Dette «selv» kalles «sannhetens sannhet».

I Hinduismen finnes det bare en gud, Brahman, som har skapt alt i verden. Vedaen, hinduenes hellige skrifter, holder Brahman som den ene store gud. Likevel hevdes det at det eksisterer 33 millioner forskjellige guder, men de er bare skikkelser av treenigheten, som Brahman viser seg i.

I likhet med Kristendommen har Hinduismen altså også en *treenighet*.

Treenigheten (*tiTrimur*) består av:

<i>Brahma</i>	skaperen
<i>Vishnu</i>	opprettholderen
<i>Shiva</i>	ødeleggeren og nyskaperen

Brahma har fire ansikter ett for hver av de fire vedaene, de fire tidsepokene, og de fire varnaene (kastene), mens fire armene representerer universets fire himmelretninger. Han har også en rosenkrans som han kontrollerer tiden med, en bok som inneholder all visdom og en vannkrukke som symboliserer skapelsens vann. Han er gift med **Saraswati**. Hun fremstilles ofte med en bok og et musikalsk instrument. Det er symboler på hennes posisjon som lærdommens og kunstens gudinne.

Vishnu fremstilles ofte i en av sine 10 inkarnasjoner, som er svært varierte i formen. Blant de viktigste er Rama og Krishna, som er helter i Indias to store episke verk kalt *ramayana* (poetisk gjengivelse av myter og legender) og *mahabharta*. (hellig skrift)

Andre inkarnasjoner er den historiske **Budda** og Kalkin, en frelser som ikke har kommet. I opphøyet ro sitter han i himmelen med sin kone **Lakshmi** ved sin side. Men av og til tvinges han ned til jorden og opptrer da i en av sine inkarnasjoner. Lakshmi, Vishnus hustru holder en lotus, som er skjønnhetens symbol, og deler ut gullmynter til alle som tilber henne.

Shivas egenskaper er annerledes. Han har en mørk og truende side ved sitt vesen. Shiva fremstilles ofte som en som skjuler seg på uhyggelige steder som slagmarker og gravplasser. På bilder fremstilles han ofte som et kjede av hodeskaller og er omgitt av onde onder mens han danser den **kosmiske dansen**, hvor han tilintetgjør verden.

Ideen om en modergudinne, som arierne overtok fra Indusfolket, slo ut i full blomst i tilbedelsen av Shakti, som identifiseres med **Parvati**, som et av navnene på Shivas hustru. Hun rir på en løve, og i de åtte armene holder hun våpen som skal ødelegge det onde, og beskytte dem som dyrker henne. **Ganesh** er sønnen deres.

Han er guden som fjerner hindringer, har menneskekropp, og elefanthode, men bare en støttann. med en piggstav hjelper Han de som tilber ham, til å holde rettferdighetens stier. Han belønner dem med slikerier og velsignelser dem med sin høyre hånd. Snaren og slangen viser at han har kontroll på døden.

Pilegrimsreiser & meditasjon

For hinduene er pilegrimsreisen, *yatre*, en så viktig del gudsdyrkelsen, at nesten ethvert sted i India kan betraktes som hellig nok til å være et *tirtha*, eller pilegrimsmål. Man regner med at det finnes ca. 64000 *tirthaer* 58 av dem er kjente, resten er lokale, ukjente steder. For de hinduene som ikke bor i India ville en reise til dette landet i seg selv, regnes som en *yatra*. Hinduenes hellige steder befinner seg vanligvis på en elvebredd, ved kysten, ved bredden av en sjø, eller oppe i fjellene. Det punktet der vann og land møtes, eller to elver (helst tre) tilskrives ofte en hellig betydning. Og et sted kan dessuten være viktig fordi det forbindes med en legende eller en historisk hendelse.

Det finnes også moderne *tirthaer*, som stedet hvor **Mahatma Gandhi** ble kremert i nærheten av bredden til Jumnaelven i Indias hovedstad New Delhi. Mange statsoverhoder har besøkt stedet, og daglig finner hundrevis av hinduer veien dit for å legge ned blomsterkranser.

En pilegrimsreise kan utjevne sosiale forskjeller. I Gangesfloden blir de «rene» enda renere, og de «urene» får sin urenheter fjernet.

Som kjent, tror hinduene at kastene har en guddommelig opprinnelse, men også at de ikke har noen betydning i den evige dimensjonen. Den oppriktige pilgrimen, uansett kaste-tilhørighet, anses å tre inn i evigheten. I hvertfall så lenge som pilegrimsreisen varer.

Uansett hvor verdifull en pilegrimsferd er når det gjelder å opparbeide seg fortjeneste, avhenger av hvor «alvorlig» en selv ser på det. Noen hinduer mener at fortjenesten må ses på bakgrunn av den avstanden som ble tilbakelagt under reisen, hvilket transportmiddel som ble brukt («apostlenes hester er mest lønnsomme»), hvor gunstig tidspunktet er, hvor hellig er, og hva som er hensikten med reisen. De fleste respekterer pilegrimsferder, men mange setter spørsmålsteget ved slike reiser. De tviler på effekten av dem. En tilhenger av gudinnen, **Kali**, sa en gang at Kalis føtter var godt nok pilegrimsmål for ham. Når han mediterte over dem dypt inne i hjertets lotus, fløyt han på lykkens rus.

Meditasjon er en del av er en del av Hinduismen, som er ganske spesiell og uforståelig. Meningen med meditasjon eller yoga er å bli i ett med **Brahman**, verdenssjelen, som er alt. Målet med dette er å miste de menneskelige tingene som f.eks savn og ønsker. Da vil all karma (handling) bli borte, og de er ikke lenger bundet av kretsløpet eller sjelevandringen. Mennesker som mediterer kan sitte i den samme stillingen i flere timer, og de kan også gjøre ting som ellers hadde gitt dem store smerter.

Overgangsseremonier for hinduene & livets stadier

De hinduistiske skriftene anbefaler **16 overgangsriter** i et menneskes liv. De tror at ritualene bringer mennesket fra en tilstand til en annen. Hvordan ritualene utføres varierer veldig fra sted til sted. Noen opplever kanskje bare innvielses-, bryllups-, og begravelseritualene. Som sagt, seremoniene varierer veldig.

De fleste gutter opplever «**upanayana**» (også kalt «den hellige tråden»). Det er en pubertetssermoni for gutter mellom åtte og seksten år. Det er en innvielsessermoni, som også kalles innvielse til kunnskap, eller innvielse til eleven. Etter seremonien blir gutten elev hos en læremester, eller **guru**, og skal studere de hellige skrifter. At seremonien (som sagt) også blir kalt «den hellige tråd» (tråden symboliserer navlestrengen) betyr gutten går over fra kvinnenens verden til mennenes verden. Han blir født på ny. Det betyr også at han nå må spise sammen med faren, delta i samfunnslivet og at han kan gifte seg.

Når faren mener at sønnen er moden for «**upanayana**», finner han en astrolog som finner et gunstig tidspunkt. Dette finner astrologen ut ved hjelp av tabeller og bøker. Senere skal gutten føres til guruens hus, og en rekke ting må gjøres før han er ferdig. Han må barberes på hodet, bade, og ha på seg nye klær. Så holdes en fest for familie og venner.

Brahminen, en hinduprest, er også invitert. Det bringer lykke. Festen foregår rundt den hellige ild. Gutten spiser for siste gang sammen med sin mor, hilser sine foreldre og stiller seg ved siden av guruen sin. Guruen vender seg mot øst påkaller guder og demoner for å beskytte den unge mot det onde, med disse ordene:

***Stå på denne steinen, Ødelegg de som prøver å skade deg.
bli sikker som denne steinen, Overvinn din fiende***

Deretter får gutten på seg en uvasket drakt. Presten vikler en snor tre ganger rundt livet og skuldrene hans mens han hele tiden sier fram bønner som skal gi gutten et langt liv. Over skuldrene får han et dyreskinn, som symboliserer styrke og helse. Dette skinnets skal han senere bruke til å sitte på når han leser fra de hellige skriftene.

I hånden får han en tiggerstav. Før i tida måtte eleven ut å tigge for seg og tigge for seg og guruen. I dag er staven bare et symbol. Til slutt må gutten lære seg en bønn fra de hellige skrifter, den eldste **Rigveda**:

***Vi mottar den guddommelige Savitris
herlige lys, det som setter våre tanker i gang.***

Familien holder en hjemkomstfest, når gutten kommer hjem tilbake fra guruen sin noen dager senere. Jentene har bare én seremoni, som blir holdt når hun får sin første menstruasjon. Da får jenta et hvitt klede over seg og sitter under en baldakin, som blir bygd opp til henne. Først da kan hun tilbes. Familien gir henne frukter, søtsaker, brennende kamfer, og kokosnøtter. Foran seg har hun fat med boller, og to brennende lamper. Ilden, eller agnis, går igjen som symbol i hinduenes seremonier. Kvinner blir betraktet som urene i menstruasjonstida, og jenta må bo for seg selv noen dager etter denne seremonien. Hun bor da enten i et hus for seg selv, eller i et hjørne av familiens værelse. Det kommer an på hvor mye plass familien har. Det sies at hun bringer ulykke for dem hun kommer i kontakt med.

For de som tilhører de tre første kastene, **varnaene**, har livet i følge tradisjonen fire stadier. De fleste gjennomgår de tre første stadiene, og utfører de pliktene de har overfor seg, familien og samfunnet. Bare noen få går inni det fjerde frivillige stadiet, **ashrama**. De innebærer at man blir en hjemløs vandrer. Da er man avhengig av andre for å få mat. Man mediterer over **Brahman** og søker frigjørelse fra fødselens, dødens og gjenfødselsens kretsløp. De fire stadiene (ashramaene) er:

Brahmacharya - «studentnivået» hvor man lever i sølibat.

Grihasthya - den gifte familiefarens nivå.

Vanaprasthya - «skogboerstadiet» pensjonistalderen.

Saanyas- det stadiet hvor man gir avkall på verdslige bekymringer og gleder.

De hellige dyrene & templene

Alt levende er hellig for hinduene, derfor gjør en hindu aldri vold mot levende vesener. Kua har alltid hatt en spesiell posisjon blant dyra, fordi den er så nyttig, særlig økonomisk. Den er med andre ord en viktig fornybar ressurs.

I følge Gandhi er kua et symbol på India, noe han ganske rett i. I gatene i f.eks Delhi vandre kyr fritt rundt i gatene. Det er forbudt å drepe eller skade disse hellige dyrene. På en måte kan kyrne virke som idealer, for noen hinduister! Vegetarisk kost er populært blant hinduene. De fleste «ekstremt religiøse» er vegetarianere. Kua som lever av gress og vann, æres derfor som et hellig dyr.

Selv om noen av de trofaste fromme innen **bhakti-bevegelsen** i den senere delen av middelalderen erklærte at det bare var menneske kroppen som i sannhet kunne være et tempel for gud, er noen av de steintemplene som er tilegnet hinduistiske guddommer, blant de mest imponerende former som verden noen ganger har sett. Disse voldsomme strukturene, som later til å trosse tyngdekraften, vokser like inn i himmelen over India.

De kan ligne fjellskulpturer der de ulike lagene er gjort synlige. Templene utgjør det naturlige senteret i nabolagets åndelige og kulturelle liv. Hovedsakelig er templet et hellig sted, der individer kan utføre sin personlige bønn til sin gud, som kalles **puja**. Templet, guds bolig er et av stedene folk kan nærme seg det guddommelige.